

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG

WEEKBLAD VERSCHIJNENDE ELKEN ZATERDAG

BUREEL & REDACTIE: DRUKKERIJ COLLÉE

AANKONDIGINGEN. Prijs per regel . . . fr. 1,00

Feestdag van St Jan Baptist (24 Juni)

De feestdag van St-Joannes den Dooper moest zes maanden voor Kerstmis vallen.

Een spreekwoord zegt : « St-Jan draait den troon ! »

Dit herinnert aan het feit dat de zon tot dan toe steeds hooger aan hemelgewelf opklom.

Lang voordat het Christendom in onze gewesten binnendrong was deze dag geworden een feestdag ter eere van de Zon.

Inderaad niet dan met groote moeite is de Kerck er in geslaagd de oude feesten ter eere van zyn en vuur te verbinden met een Christelyk begrip.

Dit alles was niet onbekend aan Guido Gezelle, die tevens een groot dichter en een groot geleerde was.

Wij bepalen ons tot deze korte nota. Wie er meer over wensch te weten verwijzen we naar Coremans, L'Année de l'Ansiene Belgique, Brux., 1844, p. 25-26.

In het synod of concilie van Lptinae (thans Les Estinnes in Honegraw), in 742 gehouden, stelde men een lijst van heidensche gebruiken op die verboden waren en daaronder komt ook voor : De igne fricato de ligno, id est Nodivv.

Wilt gij een vertelset weten van sint Jan, 't is oud en waar, zet u neere en blijft gezeten : wyligst al stille, en hoort ernaar.

BIJ HET FEEST VAN ST-JAN DEN DOOPER (24 Juni).

Eindelijk was 't alom geweten dat Johannes werd gezien in een wildernisse, en te eten placht het zeem van wilde bien.

Dat hij springend voedsel voegde wyls daarbij ; dat 's kemels haar, met een leeren sneer, genoegde haer voor kleemel, gewah het jaar.

Dat hij gaande langs de stroomen der Jordane, en overluidd, waardop bogen styan en boomen bracht der wereld zonden uit.

Van de lieden die vernamen 't geen zyn rospwoord had gezeld, dat hij doopte al die daar kwamen boeten hun losbandigheid.

Dat daar één was, bij die benden, dien hij doopte ; en als hij roes uit het water, dien hij kende, en dien hij met den vinger wees.

« 't Is 't Lam Gods », zei hij, « dat dezer wereld losheid al, dat, aan 't kruis geveest, daar scheuren Adams ouden schuldbrief zal ! »

« Onder al die moeder minden », zei 't Lam Gods, « en was ooit man, hier op 't aarderyk te vinden, die was grooter dan St-Jan ! »

Daarom is 't o Vlaamsche vrouwen, dat ge uw' kinders wel te recht niet een moederlyk betrouwen, voor Sint Jan ten autaar legt.

Daarom is 't, dat bronnen, beken, waterputten wijd en zijd, hier in onze en andere streken aan Sint Jan zyn toegewijd.

GUIDO GEZELLE.

Onderwijs in Limburg in 1848

In onze vorige nummers verschenen enige beschouwingen over vroegera onderwijstoestanden in onze provincie.

De schoolopziener Swaans. — Aan het hoofd van dit schoolkantoor stond toen Jan-Willem Swaans, oud-onderwijzer, eigenaar te Curingen.

Hij was geboren in Den Briel (Holland), den 23 Aug. 1803. Van 1821 tot 1830 was hij achtereen volgens onderwijzer geweest aan de koninklijke scholen van Luik, Yperen, Maastricht.

Maar hij was Hollandse van geboorte, en ofschoon hij de Belgische nationaliteit verworven had, werd er in dit opzicht bezwaar tegen hem ingediend.

De Gouverneur, Baron de Scherffel, schreef deszakeaande eigenhandig en 14 Aug. 1843 aan den Provinciaelen schoolopziener Debruyne zeggende : « Inlichtingen waaraan ik geloof mag hechten vernemen M. Swaans, dien gij mij voor een kantonnale schoolinspectie aanbevolen hebt, als gehoecht aan een toestand van zaken die ons herra'speijk in België tot het verrieden behoort ; daarenboven schijnt hij zich te bemoeien met zaken waaraan hij vreemd zou moeten blijven ; hij zou oppositie aan het gemeentebestuur van Curingen verwekken. Indien een dazer feiten bewezen was, zou het volstrekt onmogelijk zijn dat M. Swaans tot het ambt dat hij vraagt, geroepen werd ; integendeel ik zou al mijn pogingen aanwenden om hem van elken taak van administratie, waar ik invloed op hebt te verwijderen ».

In een persoonlijk onderhoud met den Gouverneur gelukte de provinciale schoolopziener Debruyne, die nochtans ook Nederlander van geboorte was, de bezwaren op te ruimen, en bij koninklijk besluit van 18 Sept. 1843 werd M. Swaans tot kantonnale schoolopziener voor Hasselt benoemd.

De taak van schoolopziener. — De benoeming blok een goede te zijn, zooals vee uit latere verslagen kunnen opmerken. M. Swaans wylde zich gansch aan de taak van schoolopziener. De andere vier opzienaars waren ofwel vredecredters, of advocaat of schepens ; zij hadden dus andere bezigheden, en hun opleiding stelde, met het oog op de lagere school, geen beceptvorming daer.

Dit toevertrouwen van het belangrijk ambt van schoolopziener als bijbediening aan rechtters, notarissen, enz. werd aan het Hollandsch regiem ontloend, en bleef bij onze Noordeluren tot in den laatsten tijd voortbestaan.

In alle geval de even genoemde Swaans was een vakman, en men zal dan ook begrijpen, dat we meer dan gewone waarde aan zyn beschouwingen over de inrichting van het onderwijs toekennen.

In zyn verslag van 1848 wylt hij er vooreerst op dat hij al de scholp zijn omschrijving tweemaal bezocht heeft. De scholen van St-voort, Kermpt, Steekroye, Bolderberg, Bexerloo en Berbroek werden drie maal bezocht.

Dan volgt een belangrijk overzicht over de werkzaamheden der conferentien, waarop wij wel eens zullen terugkomen. Doch wij haasten ons zyn overzicht van een onderwijstoestand in het centrum der Provincie, vertaald, weg te geeven.

De onderwijstoestand in 1848. — « Ik tel in mijn omschrijving 36 gemeentescholen, 1 aangenomen school en 11 private of vrije scholen. De akte waardoor de bestendige deputatie van den provincie raad het gemeentebestuur van Paal gemaachtigd had de school van M. Put te Terwant aan te nemen heeft sedert 1 October jl. opgehouden van kracht te zijn. overkomstig het Kon. Besl. van 13 Juni jl. »

« Men onderwijkt in de gemeentescholen de Christelyke leerling, de gewylde geschiedenis, het lezen het schryven, het rekenen, het hoofdrekken en het aanschouwelyk rekenen (uitgenomen in de school van Wimmeringep), het stelsel der metriek maten en gewichten (behalve in de scholen van Kermpt, Steekroye, Engsbeyg, Schoot, Wimmeringep, Zolder en Bolderberg), de Vlaamsche spraakleer (uitgenomen de school van Mej. Platel te Hasselt, en die van Kermpt en Steekroye). Fransch lezen en Fransche spraakleer (behalve de scholen van Berbroek, Haelen, Lummen, Meldert, Schuilen en Zeld). De aardrykskunde van België wordt slechts onderwezen in de scholen van Berbroek, Diepenbeek, Donck, Loxbergen, Hasselt (Mej. Platel), Herck-de-Stad, Kermpt, Linckhout, Oostham, Quandelmechelen, Tessenderloo, Engsbeyg, Zolder, Vervelle en Zonhoven. Doch in de school van Herck-de-Stad alleen verkrijgen de leerlingen enige begrippen op van Belgische geschiedenis. In de scholen van Diepenbeek, Stevoort, Linckhout en Zeelhem, houdt men zich ook een weinig bezig met lijntekenen bij middel van regel en kompas, terwijl men in de school van Haelen, de leerlingen oefent in het tekenen met de vrije hand, volgens de methode van Pestalozzi.

« Sedert den 1 October (1848) maakt het landbouwonderwijs deel uit van het programma der lessen in alle gemeentescholen, maar men bepaalt zich voor het oogenblik tot de lezing en de ontwikkeling der lessen van het handboek getiteld « Leerboek over den landbouw ten dienste der gemeente lagere school in der provincie West-Vlaanderen ».

In de gemeente moederschool van Hasselt onderwylt men, doch allen gedurende een Zomer, van 4 tot 6 uur namiddag, de vrouwelike handwerken namolyk het naaien, het tekenen, en het breien.

In negen vrije scholen onderwylt men de Christelyke leerling, het Vlaamsch lezen, het schryven en het rekenen ; in twee van deze scholen onderwylt men daarenboven het lezen en de spraakleer der Fransche taal en in een andere (die van M. Paemen te Meldert) leer n zelfs enige leerlingen Latijn. Te Hasselt, in de school van M. Fiévet onderwylt men de Christelyke leerling Vlaamsch en Fransch lezen, schryven, rekenen, het wettig stelsel van maten en gewichten, de Vlaamsche en de Fransche spraakleer, de aardrykskunde van België, de gewylde geschiedenis, het lijntekenen en zelfs een weinig Belgische geschiedenis. Deze zelfde vakken worden onderwezen in de school van de Zusters der Kindsheid van Jezus, waar men daarenboven nog den zang en de (vrouwelike) handwerken onderwylt.

« In de lagere gemeentescholen heeft dit jaar een nieuwe uitbreiding genomen. Het landbouwonderwijs wordt thans in al de scholen onderwezen, en er zijn er slechts zes meer, waar het Fransch niet onderwezen wordt. In 4 scholen leert men het lijntekenen en de zang die s'lechts in 6 scholen onderwezen. De aardrykskunde van België wordt nu in 14 scholen geleerd tegen 5 scholen in het vorig jaar. Er blijven slechts 7 scholen over waar het wettig stelsel van maten en gewichten nog niet onderwezen wordt.

In de meeste scholen heeft het onderwijs veel vooruitgang gemaakt, vooral in opzichte van opvoeding en van verstandelijke ontwikkeling der kinderen.

« De Papyrus Leopold II. — Ontcijfering en ontdekking van belangrijke aanvullingen door M. Capart. — In Februari jl. heeft Z.M. Koning Leopold aan het Museum van Kunst en Geschiedenis, een Egyptisch handschrift geschonken, datgetoelend uit het jaar 1256 voor J.-C. en dus meer dan 3000 jaar oud waarvan wij hier de geschiedenis laten volgen : Tijdens de reis van Leopold II, alsdan hertog van Brabant, door Egypte, in 1851, ontving hij aldaar een gedrukken in den vorm van een klein beeldje in uitgeseden hout. Bij zyn terugkeer in ons land plantte hij het bij zyn persoonlijke verzamelingen, waarbij het gemengschikt bleef tot Februari 1935, wanneer Leopold II het toevertrouwen aan den heer Capart, om het te rangschikken in de Egyptische afdeling van het museum.

De conservator was zeer verrast, bij de opening ervan een juridischon tekst te ontdekken. Hij vond er het verhaal in over den zang van een proces ingevonden tegen 8 koninklijke grafshouders.

Het manuscript was verscheurd en de eindbladzijden ontbraken. Na langdurige opzoekingen ontdekte M. Capart twee andere doelen, om eerste in de verzameling van Pierpont Morgan te New-York, en ander in het Museum van Wenen. Men veronderstelt dat het geheel ontdekt werd door een Arabier, die er verscheidene stukken van gemaakt heeft om ze met goede winsten te kunnen verkoopen.

Wat er ook van zij, het begin het jaard volledig, heeft plaats genomen in de Egyptische sectie van het Brusselsche museum, onder den naam van « Papyrus Leopold II ».

De ontdekkingen te New-York ontde Wenen door M. Capart, den bekenden Belgischen Egyptoloog toonen aan hoever men dikwyls moet zoeken om een versimpeld geheel te herstelln, en over welke schant aan bibliographische kennis men chaarste beschikken moet. In elk geval deze vondsten doen eer aan den Koning, wiens Koninklijke gift wyliding gaf tot de ontdekking, alsook aan den Belgischen geleerde die den meer dan drie duizend jaar oude tekst in zyn geheel wist te herstellen.

BRUSSELSCHER TENTOONSTELLING. Grote-folkloristische stoet. — Op Zaterdag 30 Juni, te 15 uur, zal in de grote Tuin der tentoonstelling een feestel belangwekkende stoet uitsaan. Het zal om der voornaamste feitelijkeheden zijn die wyl n ingericht.

Deze optocht uitsluitend folkloristisch, trjt groepen uit Vlaanderen en Wallonië en zal om weergave zyn der oudste tradities van het land.

De ontdekkingen te New-York ontde Wenen door M. Capart, den bekenden Belgischen Egyptoloog toonen aan hoever men dikwyls moet zoeken om een versimpeld geheel te herstelln, en over welke schant aan bibliographische kennis men chaarste beschikken moet.

In elk geval deze vondsten doen eer aan den Koning, wiens Koninklijke gift wyliding gaf tot de ontdekking, alsook aan den Belgischen geleerde die den meer dan drie duizend jaar oude tekst in zyn geheel wist te herstellen.

De ontdekkingen te New-York ontde Wenen door M. Capart, den bekenden Belgischen Egyptoloog toonen aan hoever men dikwyls moet zoeken om een versimpeld geheel te herstelln, en over welke schant aan bibliographische kennis men chaarste beschikken moet.

In elk geval deze vondsten doen eer aan den Koning, wiens Koninklijke gift wyliding gaf tot de ontdekking, alsook aan den Belgischen geleerde die den meer dan drie duizend jaar oude tekst in zyn geheel wist te herstellen.

Oudheidkunde en Folklore EEN KONINKLIJKE GIFT.

De ontdekkingen te New-York ontde Wenen door M. Capart, den bekenden Belgischen Egyptoloog toonen aan hoever men dikwyls moet zoeken om een versimpeld geheel te herstelln, en over welke schant aan bibliographische kennis men chaarste beschikken moet.

In elk geval deze vondsten doen eer aan den Koning, wiens Koninklijke gift wyliding gaf tot de ontdekking, alsook aan den Belgischen geleerde die den meer dan drie duizend jaar oude tekst in zyn geheel wist te herstellen.

De ontdekkingen te New-York ontde Wenen door M. Capart, den bekenden Belgischen Egyptoloog toonen aan hoever men dikwyls moet zoeken om een versimpeld geheel te herstelln, en over welke schant aan bibliographische kennis men chaarste beschikken moet.

In elk geval deze vondsten doen eer aan den Koning, wiens Koninklijke gift wyliding gaf tot de ontdekking, alsook aan den Belgischen geleerde die den meer dan drie duizend jaar oude tekst in zyn geheel wist te herstellen.

De ontdekkingen te New-York ontde Wenen door M. Capart, den bekenden Belgischen Egyptoloog toonen aan hoever men dikwyls moet zoeken om een versimpeld geheel te herstelln, en over welke schant aan bibliographische kennis men chaarste beschikken moet.

In elk geval deze vondsten doen eer aan den Koning, wiens Koninklijke gift wyliding gaf tot de ontdekking, alsook aan den Belgischen geleerde die den meer dan drie duizend jaar oude tekst in zyn geheel wist te herstellen.

De ontdekkingen te New-York ontde Wenen door M. Capart, den bekenden Belgischen Egyptoloog toonen aan hoever men dikwyls moet zoeken om een versimpeld geheel te herstelln, en over welke schant aan bibliographische kennis men chaarste beschikken moet.

In elk geval deze vondsten doen eer aan den Koning, wiens Koninklijke gift wyliding gaf tot de ontdekking, alsook aan den Belgischen geleerde die den meer dan drie duizend jaar oude tekst in zyn geheel wist te herstellen.

De ontdekkingen te New-York ontde Wenen door M. Capart, den bekenden Belgischen Egyptoloog toonen aan hoever men dikwyls moet zoeken om een versimpeld geheel te herstelln, en over welke schant aan bibliographische kennis men chaarste beschikken moet.

In elk geval deze vondsten doen eer aan den Koning, wiens Koninklijke gift wyliding gaf tot de ontdekking, alsook aan den Belgischen geleerde die den meer dan drie duizend jaar oude tekst in zyn geheel wist te herstellen.

De ontdekkingen te New-York ontde Wenen door M. Capart, den bekenden Belgischen Egyptoloog toonen aan hoever men dikwyls moet zoeken om een versimpeld geheel te herstelln, en over welke schant aan bibliographische kennis men chaarste beschikken moet.

In elk geval deze vondsten doen eer aan den Koning, wiens Koninklijke gift wyliding gaf tot de ontdekking, alsook aan den Belgischen geleerde die den meer dan drie duizend jaar oude tekst in zyn geheel wist te herstellen.

De ontdekkingen te New-York ontde Wenen door M. Capart, den bekenden Belgischen Egyptoloog toonen aan hoever men dikwyls moet zoeken om een versimpeld geheel te herstelln, en over welke schant aan bibliographische kennis men chaarste beschikken moet.

In elk geval deze vondsten doen eer aan den Koning, wiens Koninklijke gift wyliding gaf tot de ontdekking, alsook aan den Belgischen geleerde die den meer dan drie duizend jaar oude tekst in zyn geheel wist te herstellen.

De ontdekkingen te New-York ontde Wenen door M. Capart, den bekenden Belgischen Egyptoloog toonen aan hoever men dikwyls moet zoeken om een versimpeld geheel te herstelln, en over welke schant aan bibliographische kennis men chaarste beschikken moet.

In elk geval deze vondsten doen eer aan den Koning, wiens Koninklijke gift wyliding gaf tot de ontdekking, alsook aan den Belgischen geleerde die den meer dan drie duizend jaar oude tekst in zyn geheel wist te herstellen.

De ontdekkingen te New-York ontde Wenen door M. Capart, den bekenden Belgischen Egyptoloog toonen aan hoever men dikwyls moet zoeken om een versimpeld geheel te herstelln, en over welke schant aan bibliographische kennis men chaarste beschikken moet.

In elk geval deze vondsten doen eer aan den Koning, wiens Koninklijke gift wyliding gaf tot de ontdekking, alsook aan den Belgischen geleerde die den meer dan drie duizend jaar oude tekst in zyn geheel wist te herstellen.

De ontdekkingen te New-York ontde Wenen door M. Capart, den bekenden Belgischen Egyptoloog toonen aan hoever men dikwyls moet zoeken om een versimpeld geheel te herstelln, en over welke schant aan bibliographische kennis men chaarste beschikken moet.

In elk geval deze vondsten doen eer aan den Koning, wiens Koninklijke gift wyliding gaf tot de ontdekking, alsook aan den Belgischen geleerde die den meer dan drie duizend jaar oude tekst in zyn geheel wist te herstellen.

Opvoeding GROOTE MANNEN EN HUN MOEDERS.

Het vaak hoort men de bemerking dat zoons de geestelijke eigenschappen van hun moeder geerfd hebben, en aan bewijzen om deze bewering te staven, ontoreekt het niet.

De Engelsche geschiedschryver en filosoof Hume noemt zyn moeder als een vrouw van groote verdiensten, die hoewel zeer jong, zyn opvoeding geheel in hand n had. De moral e van den beroemden blijndichter Richard Sheridan bezat, zooals haar zoon verzekert, groote geestgevende. Ze maakte kennis met haar lateren echtgenoot, doordat ze een vlugschrift ter zynen verdelging had geschreven. Een door haar geschreeven roman werd zelfs door Johnson de gevreesde criticus gunstig beoorkeeld.

Schiller's moeder was een vriendelyk vrouw, die gevoel had voor de schoonheid der natuur en zyn voor diepkunst - muziek, Goethe heeft in bekende reeds gezegd, dat hij van zyn vader, behalve zyn figur ook zyn had moogekvengen voor de ernstige dingen van het leven ; van zyn moeder daarentegen een vroolijk humeur en de lust tot e fabulieren ».

De moeder van den dichter Thomson, schryver van de « Jaargottelien », bezat een menigte eigenschappen en de huuslyke dogden op een fantasie, die in rijkdom niet behoeft onder te doen voor die van haar zoon.

De moeder van den beroemden dokter Boerhaave onderscheidde zich van andere vrouwen door een grondige kennis der medische wetenschap.

Lord Erskine vertelt van zyn moeder vele dingen, die er op wijzen, dat ze groote geestgevende bezat en zeer scherpzinnig was.

De moeder van Walter Scott begaf zich gaarne in het rijk der poezie en schreef prachtige gedichtjes, die een groote bekendheid verwierven.

En onze groote schilder Rubens ! In zyn standaardwerk « Rubens Leven en Werken » schryft Max Rosos : « De geschiedenis van meer dan een groot man leert ons dat het aan zyn moeder was dat hij het beste dunkte van hetgen in hem stak. Hetgeen wij van Marie Papielinx, moeder van Rubens — weten by ons toe te bevestigen dat het ook zoo was voor haar beroemden zoon. Het was van zyn moeder dat hij de verheydenheid van geest, het diepe gevoel en de machtige uitdrukking eufdie hem toelieven op de wulpske tulkste wijze de gevonden weer te geven die meest geschikt zijn om op haren wyl de menscheelike ziel te ontroeren ».

« Men moet haar brieven lezen, om te begrijpen welke onvergottelike vrouw Rubens tot moeder had, en hoe zulke moeder het leven aan zulk een zoon kon sechanken ».

« Gecit werk, pp. 78 ».

De Devaluatie DE PARLEMENTAIRE COMMISSIE VAN ONDERZOEK.

In strijd met hetgeen vele dachten, moent de pael monetaire commissie van Onderzoek hare taak omringt op ; zooze als zyls dat zokke bladen bejnging e schandaal e te roepen, om te vragen dat de commissie met haar onthullingen zou ophouden.

Na de opinie van zulk blad te hebben aangehaald schryft het « Handelsblad van Antwerpen » dat het absurd te wyschen is dat er licht worde gekracht en dat het zich aansluit bij de mening van « Nieuwe Gazer », aldus uitgedrukt :

« Wel verre van te verdedigen dat over dit licht de korenmaat zou geschoven worden, hebben alle bladen die op hun wtsoen gesteld zijn, er het eerste ophield bij, dat door het onkwest van deze onderzoekcommissie nu eens keur word uitsonaakt, toe hoever juist ontkepering door Isclanthebenden in de devaluatie een wyl gepoeld heeft in de . . . voorhechting van het publiek door de Belgische pers. De bladen die recht in hun schoenen staan — of ze de devaluatie hebben aangeoproven of bevochten — moeten deze onthullingen veel minder vrezen dan haar wullingen.

« En wat de bladen betreft die scheef in hun schoenen staan — voor de er van de Belgische pers is het niet slechts hoogst-wenscheelyk, maar dringend noodig, dat zij voor deze parlementaire onderzoekcommissie in hun weinig prepar hemdeken worden gezet ».

Het « Vlaamsch Economisch Verbond » heeft zich tot M. Henri Jaspard, Staatsminister, voorzitter der Parlementaire Onderzoekcommissie, gewend met de vraag dat het onderzoek volgens dezelfde methode zou voortgezet worden.

Het « Vlaamsch Economisch Verbond » brengt hulde aan het diepgaande onderzoek dat door de Parlementaire Commissie werd ingesteld en meent dat de publieke opinie nu volledig ingelicht is over het publieke...

Het « Vlaamsch Economisch Verbond » heeft zich tot M. Henri Jaspard, Staatsminister, voorzitter der Parlementaire Onderzoekcommissie, gewend met de vraag dat het onderzoek volgens dezelfde methode zou voortgezet worden.

Het « Vlaamsch Economisch Verbond » brengt hulde aan het diepgaande onderzoek dat door de Parlementaire Commissie werd ingesteld en meent dat de publieke opinie nu volledig ingelicht is over het publieke...

Het « Vlaamsch Economisch Verbond » heeft zich tot M. Henri Jaspard, Staatsminister, voorzitter der Parlementaire Onderzoekcommissie, gewend met de vraag dat het onderzoek volgens dezelfde methode zou voortgezet worden.

Het « Vlaamsch Economisch Verbond » brengt hulde aan het diepgaande onderzoek dat door de Parlementaire Commissie werd ingesteld en meent dat de publieke opinie nu volledig ingelicht is over het publieke...

Het « Vlaamsch Economisch Verbond » heeft zich tot M. Henri Jaspard, Staatsminister, voorzitter der Parlementaire Onderzoekcommissie, gewend met de vraag dat het onderzoek volgens dezelfde methode zou voortgezet worden.